

LANDBRUKSPLAN 2026-2030

**Snåasen tjeilte
Snåsa kommune**

Innhold

Landbruket i Snåsa kommune

Innledning	3
Strategi	5

Våre mål	7
Beredskap og selvforsyning	8
Sosiale forhold	8
Skog	8
Utmark	9
Klima og miljø	9
Politikk og arealbruk	10
Verdiskaping, sysselsetting og mangfold	10

Tiltak	
Beredskap og selvforsyning	11
Sosiale forhold	12
Skog	12
Utmark	13
Klima og miljø	14
Politikk og arealbruk	15
Verdiskaping, sysselsetting og mangfold	16

Vedlegg

Rammer og føringer for landbruket	
Verdiskaping og sysselsetting	
Beitebruksplan	

Innledning – landbrukets betydning og strategisk retning

Landbruket er en bærebjelke i Snåsa kommune og har stor betydning for matproduksjon, verdiskaping, sysselsetting og bosetting. Gjennom forvaltning av jord, skog og utmarksressurser bidrar landbruket også til ivaretagelse av kulturlandskap, naturmangfold og langsiktig ressursbruk. Samtidig er landbruket tett knyttet til kommunens identitet, historie og samfunnsutvikling, og har stor betydning for både dagens og framtidige generasjoner.

Snåsa har lange tradisjoner innen landbruk, og næringen har gjennom generasjoner vært en sentral del av kommunens samfunns- og næringsutvikling. Landbruket i kommunen framstår i dag som en framtidsrettet næring, preget av dyktige og omstillingsvillige produsenter som utnytter lokale ressurser på en effektiv og bærekraftig måte. Det er et godt fagmiljø, høy kompetanse og vilje til utvikling, noe som gir et solid grunnlag for videre vekst og innovasjon i næringa.

Samtidig er landbruket i stadig utvikling. Økende krav til effektivitet, bærekraft og klimatilpassing, sammen med endrede markedsforhold og teknologisk utvikling, gir både utfordringer og muligheter.

Strukturutvikling i næringen, klimaendringer, press på arealer, krav til mer bærekraftig drift og endrede markedsforhold stiller nye og sammensatte krav til både næringsutøvere og forvaltning. Økonomisk press og utfordringer knyttet til lønnsomhet gjør det krevende å opprettholde drift over tid, og påvirker investeringsvilje og framtidsutsikter i næringen.

Rekruttering til landbruket er en av de mest avgjørende utfordringene framover. Antallet aktive bruk har blitt redusert over tid, samtidig som høye etableringskostnader, usikkerhet knyttet til rammevilkår og økende krav til kompetanse bidrar til at terskelen for å ta over eller etablere landbruksdrift oppleves som høy. Rovdyrproblematikk, særlig knyttet til beitebruk, forsterker utfordringene gjennom økt arbeidsbelastning, tap og redusert lønnsomhet.

Denne landbruksplanen er utarbeidet som et strategisk styringsverktøy for Snåsa kommune. Planen skal bidra til en helhetlig og langsiktig utvikling av landbruket, og gi tydelig retning for kommunens prioriteringer, virkemiddelbruk og samarbeid med næringsutøvere, organisasjoner, regionale aktører og andre myndigheter.

Planen bygger på nasjonale og regionale føringer, kombinert med lokale behov, ressurser og muligheter. Den legger til grunn at landbruket i Snåsa skal utvikles på en økonomisk, miljømessig og sosialt bærekraftig måte. Det innebærer blant annet aktiv bruk og vern av jord- og skogressurser, styrking av lønnsomhet og verdiskaping, utvikling av tilleggsnæringer, god arealforvaltning og målrettet satsing på kompetanse og rekruttering.

Landbruksplanen skal være et levende dokument som brukes aktivt i kommunal planlegging, saksbehandling og dialog med næringen. Gjennom tydelige mål og strategier skal planen bidra til forutsigbarhet, utvikling og tilrettelegging, slik at landbruket fortsatt er en sentral drivkraft i samfunnsutviklingen i Snåsa kommune.

Strategi- og tiltaksdel

Strategi- og tiltaksdelen bygger videre på denne grunnforståelsen av landbrukets rolle og betydning. Her tydeliggjør Snåsa kommune sine mål og prioriteringer for landbruket i planperioden, og beskriver konkrete tiltak for å styrke næringen, sikre bærekraftig ressursforvaltning og legge til rette for framtidig verdiskaping.

Snåsa står overfor flere viktige utfordringer, blant annet knyttet til strukturutvikling, rekruttering, lønnsomhet, klimaendringer og arealbrukskonflikter. Samtidig gir kommunens store skog- og utmarksressurser, aktive husdyrproduksjon og sterke landbrukstradisjoner et godt utgangspunkt for videre utvikling. Strategi- og tiltaksdelen søker å møte disse utfordringene gjennom målrettede, realistiske og langsiktige tiltak, med særlig vekt på samarbeid, kompetanseutvikling og tilrettelegging for næringsutøvere.

Landbruksplanen skal fungere både som et styringsverktøy for kommunen og som et felles referansegrunnlag for næringen og samarbeidspartnere. Gjennom tydelige valg og prioriteringer skal planen bidra til et levedyktig, lønnsomt og framtidsrettet landbruk i Snåsa.

STRATEGI FOR LANDBRUKSPLAN I SNÅSA KOMMUNE

Landbruket er en grunnpilar i Snåsa kommune. Det gir grunnlag for matproduksjon, verdiskaping, arbeidsplasser og bosetting, og er samtidig tett knyttet til forvaltningen av store natur- og arealressurser. Jord- og skogbruk, utmark og beitenæring har gjennom lang tid formet landskap, kultur og lokalsamfunn i Snåsa, og vil fortsatt spille en avgjørende rolle for kommunens utvikling.

5 STRATEGISKE GREP

- 1** Bygge et robust og beredskapsrettet landbruk basert på lokale ressurser
- 2** Styrke fellesskap, trygghet og sosiale rammer i landbruket
- 3** Aktiv og kunnskapsbasert forvaltning av skog- og utmarksressurser
- 4** Øke verdiskaping og lønnsomhet gjennom mangfold og lokal utvikling
- 5** Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger, samordner og pådriver for utvikling i landbruket.

Figur 1 Ordskyen er utarbeidet med utgangspunkt i alle innspill mottatt i planprosessen. Den gir en samlet fremstilling av sentrale begreper og temaer, der ordstørrelsen gjenspeiler forekomst og dermed synliggjør prioriteringer og hovedtrekk i innspillene.

VÅRE MÅL

Kommunen skal legge til rette for et robust, framtidsrettet og bærekraftig landbruk som ivaretar matsikkerhet, verdiskaping, naturgrunnlag og bosetting, og som gir gode vilkår for både dagens og framtidig matproduksjon.

Målet er å øke antall sysselsatte, produksjonsvolum og aktive gårdsbruk i Snåsa og ha en lokal landbrukspolitikk som bidrar til beredskap, mangfold og bosetting i hele kommunen.

1 BEREDSKAP OG SELVFORSYNING

Hovedmål: Sikre et landbruk som er rustet for kriser og endringer, og som bidrar til høy matsikkerhet og stabil matproduksjon.

Delmål:

- Styrke landbrukets evne til å opprettholde drift ved bortfall av vann, strøm, innsatsmidler eller logistikk.
- Øke graden av lokal selvforsyning gjennom bedre utnyttelse av jordbruksareal og beiteressurser.
- Sikre at jordbruksarealer drives aktivt for å opprettholde matproduksjon og beredskap.
- Matberedskap og selvforsyning skal være en del av kommunens beredskapsplan.

2 SOSIALE FORHOLD

Hovedmål: Landbruket skal være en attraktiv og trygg næring med gode sosiale, helsefremmende og kollektive rammer.

Delmål:

- Sikre gode arenaer for sosialt fellesskap, faglig utvikling og erfaringsutveksling.
- Styrke oppfølging av nye brukere og bidra til god inkludering i landbruksmiljøet.
- Bidra til økt oppmerksomhet på psykisk helse, forebygging av ensomhet og støtte til bønder i krevende situasjoner.
- Styrke HMS-arbeidet i landbruket, med nullvisjon for alvorlige ulykker.

3 SKOG

Hovedmål: Legge til rette for et aktivt og langsiktig skogbruk som styrker verdiskaping, klimatilpasning og god ressursforvaltning.

Delmål:

- Øke engasjement og aktivitet i skogbruket gjennom god forvaltning, skogkultur og foryngelse.
- Bidra til at skogen forvaltes som en viktig del av klimaarbeidet gjennom karbonbinding og bærekraftig drift.
- Styrke kunnskapsnivået i skognæringen, inkludert nye teknologier, skogstell og tømmerlogistikk.
- Ivareta skogens rolle i landskapet gjennom bærekraftig viltforvaltning og hensyn til beiteskader.

4 UTMARK

Hovedmål: Utnytte og øke bruk av utmarksressursene på en bærekraftig, samordnet og verdiskapende måte som støtter både landbruk, natur og lokalsamfunn.

Delmål:

- Styrke en organisert og kunnskapsbasert bruk av utmarksbeite som ressurs for bærekraftig matproduksjon, ivaretagelse av kulturlandskap og god dyrevelferd, blant annet gjennom bruk av teknologiske løsninger.
- Legge til rette for sameksistens mellom jord-, skogbruk og reindrift.
- Arbeide for redusert konfliktnivå knyttet til rovdyr og sikre tilgangen til beiteområdene for dagens og framtidens beitebruk, i samarbeid med reindrift og andre berørte næringsaktører.
- Beitebruk er viktig matproduksjon som ivaretar kulturlandskap og naturmangfold, og utgjør et sentralt bidrag til økt selvforsyning og langsiktig matsikkerhet.
- Beiteområder i kommunen skal bevares og sikres for framtidig beitebruk.
- Øke utnyttelsen av lokale ressurser i matproduksjonen gjennom aktiv bruk av beitearealer, utmark og kulturlandskap.
- Bevare og videreføre seterdrift som levende kulturarv og del av landbrukets tradisjonskunnskap.
- Legge til rette for aktiv seterdrift som grunnlag for lokal verdiskaping, matproduksjon og reiseliv.

5 KLIMA OG MILJØ

Hovedmål: Landbruket skal bidra til et klimavennlig og bærekraftig samfunn gjennom ansvarlig ressursbruk, god jordhelse og kunnskapsbaserte miljøvalg.

Delmål:

- Fremme klimasmart drift som reduserer utslipp og energibruk, og øker karbonbinding.
- Ivareta vannressurser, redusere risiko for avrenning og forbedre vannmiljø.
- Snåsa kommune skal stimulere til økt økologisk drift gjennom målrettet veiledning og lokale tiltak, i tråd med nasjonalt mål om 10 % økologisk landbruk.
- Utnytte potensialet for lokal energiproduksjon.

6 POLITIKK OG AREALBRUK

Hovedmål: Fremme en arealforvaltning som sikrer langsiktig og effektiv bruk av landbruksressurser, og som legger til rette for bosetting og næringsutvikling.

Delmål:

- Sikre at landbruksarealer bevares og brukes til mat- og fôrproduksjon.
- Arbeide for god samhandling mellom forvaltning, rådgivning, næringsaktører og landbruket.
- Tilrettelegging av kommunale planverk og gebyrregulativ som skal stimulere til utvikling i landbruket.
- Legge til rette for gode og langsiktige leiejordavtaler og oppfølging av driveplikt.
- Styrke lokalt eierskap og redusere tap av landbrukseiendommer til andre formål.

7 VERDISKAPING, SYSSELSETTING OG MANGFOLD

Hovedmål: Fremme et variert landbruk med bred verdiskaping, ulike driftsformer og økt lokal sysselsetting.

Delmål:

- Legge til rette for små, mellomstore og store bruk, og for et mangfold av produksjoner som samlet styrker verdiskapingen i landbruket.
- Synliggjøre landbrukets betydning for sysselsetting og ringvirkninger i lokalsamfunnet.
- Jobbe for å opprettholde antall bruk i drift og stimulere til etablering av nye virksomheter.
- Bidra til økt lokal foredling av landbruksprodukter.
- Fremme nye næringsmuligheter knyttet til skog, utmark, seterdrift, lokalmat, turisme og håndverk.

TILTAK

Tiltaksdelen i landbruksplanen beskriver konkrete grep og prioriteringer som skal bidra til å nå planens mål. Tiltakene er utviklet med utgangspunkt i innspill fra næringen og øvrige interessenter, og skal legge til rette for en bærekraftig, lønnsom og fremtidsrettet utvikling av landbruket i kommunen.

1 BEREDSKAP OG SELVFORSYNING

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Følge opp driveplikt og jordleieavtaler.		Kommunen, gårdbrukere
Følge opp god agronomisk drift gjennom veiledning knyttet til jordleieavtaler og ved forvaltningskontroller.		Kommunen, gårdbrukere
Kommunen skal være pådriver for planavklaringer, samarbeid og prosesser som gjør lokal energiproduksjon mulig og tilgjengelig for landbruket.	Faglag, Statsforvalteren (SF)	Kommunen
Beredskapsplan på gårdsnivå. Styrke beredskapen i landbruket gjennom beredskapsplanlegging på gårdsnivå	Kommunen, faglag	Gårdbrukere
Kartlegge og oppdatere oversikt over landbrukets ressurser som del av kommunens samlede beredskapsarbeid	Gårdbrukere, faglag	Kommunen
Sikre en robust og oppdatert beredskapsplan for vannforsyning for å ivareta trygg og stabil vannforsyning i krisesituasjoner.	Private vannverk	Kommunen

2 SOSIALE FORHOLD

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Legge til rette for sosiale møteplasser og fagdager for landbruket for å styrke faglig kompetanse, erfaringsutveksling og nettverk mellom næringsutøvere.	Gårdbrukere	Produsentlag, faglag, kommunen
Oppfølging av nye brukere for å styrke rekruttering, trivsel og langsiktig drift i landbruket.	Gårdbrukere	Produsentlag, faglag, kommunen
Etablere Bondens nettverk	NLR, helsetjenesten, faglag	Kommunen
Legge til rette for målrettede tiltak i samarbeid med helsetjenestene for å redusere belastningsskader i landbruket.	Gårdbrukere, faglag	Kommunen, helsetjenestene

3 SKOG

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Stimulere til mer aktive skogeiere gjennom kursing	SF, Skogkurs, skogeiere	Skogeierlaget, kommunen
Delta i pådriverprosjektet i Innherred		Kommunen
Styrke oppfølging av skogkultur, gjennomføring av ungskogpleie og annen skogskjøtsel	SF, Skogkurs, Skogeierlaget	Skogeiere, kommunen
Øke kompetansen for skogfaget og jobbe målrettet mot nye skogeiere	SF, Skogkurs, skogeiere	Skogeierlaget, kommunen

4 UTMARK

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Revidere beitebruksplan med tallfesta mål om økt beitebruk i kommunen innen første halvdel i 2027.	Beitelag	Kommunen
Stimulere til bruk av teknologiske løsninger som fremmer økt og bedre utnyttelse av utmarksbeite.	SF, faglag, produsentlag	Kommunen, gårdbrukere, beitelag
Samarbeide med beitelag for å styrke beitebruk, dyrevelferd og utnyttelse av utmarksressurser.	SF, faglag, produsentlag	Kommunen, beitelag
Øke beitebruken i utmark for å styrke ressursutnyttelse, biologisk mangfold og kulturlandskapet.	SF, faglag,	Gårdbrukere, beitelag, kommunen
Kommunen skal ha et operativt skadefellingslag	Skadefellingslag, beitelag, rovviltkontaktene	Kommunen, SF
Samarbeide med Snåsa seterlag for å ivareta kulturlandskap, beitebruk og tradisjonell seterdrift.	SF, faglag, gårdbrukere, produsentlag	Kommunen, Snåsa seterlag
Dialogmøte mellom landbruk og reindrift		SF, kommunen, næringene

5 KLIMA OG MILJØ

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Legge til rette for økt økologisk produksjon i landbruket	SF, NLR, IN, gårdbrukere	Kommunen, faglag
Stimulere til bruk av klimakalkulatoren og gjennomføre klimarådgiving	Kommunen	NLR, faglag, produsentlag, gårdbrukere
Legge til rette for en aktiv og målrettet bruk av SMIL-midler for å ivareta kulturlandskap, miljøverdier og landbrukets kulturminner.	SF, NLR, faglag	Kommunen, gårdbrukere
Legge til rette for økt bruk av Regionalt miljøprogram (RMP) for å fremme miljøtiltak i landbruket.	SF, NLR, faglag	Kommunen, gårdbrukere
Stimulere til lokal energiproduksjon som styrker bærekraft og verdiskaping i landbruket.	SF, IN, Enova,	Kommunen, faglag, gårdbrukere

6 POLITIKK OG AREALBRUK

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Oppfølging av bo- og driveplikt		Kommunen, gårdbrukere
Legge til rette for og følge opp 10-årige leiejordavtaler for å sikre forutsigbarhet, god agronomi og langsiktig forvaltning av jordressurser.		Kommunen, gårdbrukere
Videreføre landbruksforum		Kommunen, faglag
Styrke administrasjonens og politikernes kunnskap om landbrukets regelverk for å sikre gode og kunnskapsbaserte beslutninger.	SF, faglag, produsentlag	Kommunen
Årlig handlingsplan legges fram for HUTV og kommunestyret i november/desember	Landbruksforum	Kommunen

7 VERDISKAPING, SYSSELSETTING OG MANGFOLD

TILTAK	MEDVIRKENDE	ANSVAR
Bidra til omstilling fra bås til løsdrift innen 2034 gjennom veiledning og bruk av virkemidler.	Faglag, IN, NLR, produsentlag	Bondelaget, kommunen
Bruke utviklingsfond og næringsfond aktivt for å styrke næringsutvikling i landbruket.	Faglag, produsentlag, gårdbrukere	Kommunen
Synliggjøre støtteordninger for å øke bruk av virkemidler som fremmer investering, utvikling og bærekraft i landbruket.	SF, IN, faglag, produsentlag, bank, gårdbrukere	Kommunen
Stimulere til bruk av lokale tjenester og ressurser for å styrke verdiskaping og ringvirkninger i lokalsamfunnet.	Entreprenører, leverandører, faglag, produsentlag, forbrukere	Kommunen, gårdbrukere